

Sygn. akt III C 908/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 03 czerwca 2019 rok

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Solka
Protokolant	Sekretarz sądowy Tamara Oktaba

po rozpoznaniu w dniu 03 czerwca 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. M.**;

przeciwko pozwanemu **Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej**

o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie

orzeka:

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda A. M. na rzecz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej reprezentującej w niniejszym postępowaniu Skarb Państwa – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów procesu – wynagrodzenia pełnomocnika;
3. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie.---

/-/ SSO Mariusz Solka

Sygn. akt. III C 908/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 czerwca 2017 roku powód A. M. domagał się od Skarbu Państwa- Dyrektora Generalnego Służby Więziennej:

1. przeproszenia powoda za dokonanie naruszenia dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej (...) ((...) w dziale „Ogłoszenia i komunikaty”, czcionką Verdana, rozmiar „small” z pojedynczą interlinią tekstu o treści: „(...)”, dostępnego na stronie przez 30 dni;

2. zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty w wysokości 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
3. zasądzenia kwoty 5.000 zł na cel społeczny – na rzecz Fundacji (...), KRS (...);
4. zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;
5. zwolnienia od kosztów sądowych w całości (pозew – k. 2-8v akt).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w trakcie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w O., Areszcie Śledczym w P., Zakładzie Karnym w W., Zakładzie Karnym w G. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, w związku z poniżającym traktowaniem w jednostkach penitencjarnych, poprzez umieszczenie powoda w przeludnionych celach mieszkalnych niespełniających powierzchni 3 m² na osobę, a także poprzez nieoddzielenie kąpoków sanitarnych od reszty powierzchni mieszkalnych. Wskazał, że został osadzony w celach o zagrzybionych ścianach, podłogach i sufitach, gdzie kąpoki sanitarne nie były dostatecznie odseparowane, co przy wadliwej wentylacji wiązało się z ciągłym utrzymywaniem nieprzyjemnego zapachu i uniemożliwiało zachowanie poczucia intymności w trakcie załatwiania potrzeb fizjologicznych. Podał, że w jednostkach penitencjarnych, w których przebywał w okresie letnim i zimowym cele nie były wietrzone. Podniósł również, że w oknach panował półmrok, co utrudniało mu swobodne czytanie, a w konsekwencji spowodowało pogorszenie wzroku. Wskazał, że borykał się z ciągłym niedostatkiem środków higieny osobistej oraz brakiem ciepłej wody.

Wedle powoda, opieka medyczna we wskazanych jednostkach penitencjarnych była nieprofesjonalna. Zdaniem powoda lekarze ignorowali pacjentów, bagatelizując ich problemy, stawiali niefachowe diagnozy, bez odpowiedniego i rzetelnego przebadania.

Powołując się na art. 40, 41 i 47 Konstytucji RP, a także art. 3 oraz art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności powód wskazywał, że jednym z podstawowych obowiązków państwa jest zapewnienie godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Podstawy ochrony niematerialnej dóbr osobistych powód upatrywał w treści art. 23 k.c. w związku z art. 24 k.c., zaś za podstawę ochrony majątkowej wykazał art. 24 k.c. w zw. art. 448 k.c. (pозew k.6-9v).

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2017 r. referendarz sądowy zwolnił powoda od kosztów sądowych w części, tj. opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 100.00 zł, w pozostałym zakresie wniosok oddalił (postanowienie k.71), zaś postanowieniem z dnia 22 września 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego (k.79).

W odpowiedzi na pozew z dnia 07 grudnia 2017 r. pozwany Skarb Państwa domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedź na pozew k. 95-109).

Wedle pozwanego, powód w żaden sposób nie udowodnił zasadności roszczeń sformułowanych w pozwie, nie wykazał, by doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, nie udowodnił wysokości i intensywności doznanej krzywdy, jak również nie wykazał, by pozostawała ona w adekwatnym związku przyczynowym z działaniem strony pozwanej. Pozwany wskazał, że cele mieszkalne w których przebywał powód wyposażone były w sprzęt kwaterunkowy zgodny z obowiązującymi przepisami, jednocześnie zaprzeczając twierdzeniom zawartym w pozwie, które uznał za zbyt ogólne i lakoniczne. W ocenie pozwanego powód miał zapewnione prawo korzystania z codziennych 60 minutowych spacerów, a także zajęć kulturalno- oświatowych, mógł korzystać z audycji emitowanych przez radiowęzeł, mógł posiadać odbiornik radiowy lub telewizyjny. Pozwany podał ponadto, że powód przy przyjęciu do jednostki penitencjarnej został pouczony o możliwości zwracania się do przełożonych ze sprawami osobistymi i problemami związanymi z pobytem w jednostce oraz o prawie zgłaszania próśb związanych z osadzeniem w celi, jednakże powód tego nie czynił. Wedle

pozwanego, zasądzenie na rzecz powoda jakiegokolwiek zadośćuczynienia byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i stanowiłoby nadużycie prawa.

Pozwany wskazał, że w jednostce pozwanego funkcjonuje całodobowa opieka medyczna w strukturze, której działa szpital i ambulatoria. Personel medyczny jest wysoce wykwalifikowany, zatrudniony jest szereg lekarzy specjalistów. Wedle pozwanego problemy powoda nie były bagatelizowane, a jeśli powód zgłaszał jakiegokolwiek dolegliwości był konsultowany przez lekarzy specjalistów oraz otrzymywał środki adekwatne do rozpoznania.

Stanowiska stron w dalszym toku postępowania nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. w warunkach izolacji penitencjarnej przebywał od 2015 r. i na przestrzeni ostatnich lat był osadzony w:

- Areszcie Śledczym w O. – od dnia 20 września 2015 r. do dnia 23 listopada 2015 r.;
- Areszcie Śledczym w P. – od dnia 26 listopada 2015 r. do dnia 24 lutego 2016 r.,
- Zakładzie Karnym w W. – od dnia 24 lutego 2016 r. do dnia 23 maja 2016 r.;
- Zakładzie Karnym w G.- od dnia 24 maja 2016 r. do 13 listopada 2017 r. (bezsporne; informacja o pobytach – k. 111 akt).

W czasie pobytu powoda w **Areszcie Śledczym w O.**, powód nie przebywał w celi w warunkach przeludnienia (notatka służbowa k. 114).

Areszt składa się z 2 budynków z celami dla osadzonych oraz budynków, w których zlokalizowana jest kuchnia, magazyny żywnościowe, część administracji, szatnie dla funkcjonariuszy. Budynek główny jest 3 kondygnacyjny i w nim znajdują się pomieszczenia administracyjne, sala widzeń, ambulatorium, centrum przyjęć osadzonych, łaźnie, magazyny odzieży, magazyny odpadów niebezpiecznych, cele, dyżurki oddziałowych, pomieszczenia wychowawcy i psychologa. W drugim budynku znajduje się oddział półotwarty z 4 celami (2 cele- 3 osobowe, 1 cela- 10 osobowa, 1 cela- 6 osobowa) ze wspólnym węzłem sanitarnym. Ogółem areszt dysponuje 51 celami z podziałem dla palących i niepalących (cele 2-10 osobowe). Areszt dysponuje 3 spaceriakami wyremontowanymi i utrzymywanymi w czystości (protokół kontroli k.133-136, protokół kontroli k.141-143 akt)

Wszystkie cele mieszkalne w areszcie posiadają odizolowane pomieszczenia z węzłem sanitarnym. W kąciakach sanitarnych znajduje się: miska sedesowa, umywalka oraz bieżąca ciepła i zimna woda. Nad każdą umywalką znajduje się półka z lustrem. Podczas pobytu powoda we wskazanej jednostce otrzymywał on środki czystości do piątego dnia każdego miesiąca zgodnie z obowiązującymi przepisami: stosownie do treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (notatka służbowa k.122 akt, protokół kontroli sanitarnej k.141-143, protokół kontroli sanitarnej k.134).

Osadzeni w Areszcie Śledczym w O. mają możliwość korzystania 2 razy w tygodniu z łaźni. Dodatkowo regularnie prowadzone są zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji (protokół kontroli k.133-136, protokół kontroli k.141-143, protokół kontroli 144-146.)

Przeprowadzona przez Państwową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w O. kontrola wykazała odpowiednie natężenie oświetlenia w celach. W celach mieszkalnych zamontowane jest oświetlenie jarzeniowe (notatka służbowa- k.122, protokół z kontroli przeprowadzonej przez Państwową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną k.148-151).

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w O. powód nie składał żadnych skarg ani próśb (notatka służbowa k.152).

W czasie pobytu powoda w **Areszcie Śledczym w P.** powód nie przebywał w warunkach przeludnienia. Cele, w których powód przebywał zapewniały powierzchnię mieszkalną powyżej 3 m² (wykaz pomieszczeń w budynkach mieszkalnych Aresztu Śledczego w P. k.155, przeglądarka historii rozmieszczenia k. 156)

Cele w jednostce penitencjarnej były wyposażone standardowo, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Wszystkie cele są skanalizowane i mają urządzone kącki sanitarne oraz posiadają bieżącą wodę. Cele wieloosobowe posiadają kącik murowany do pełnej wysokości, do kącika doprowadzona jest ciepła i zimna woda, kącik posiada miskę ustępową umywalkę, jak również znajduje się półka na przybory toaletowe, lustro, sprzęt do utrzymania czystości. Każda cela mieszkalna na wszystkich oddziałach posiada wentylację grawitacyjną oraz otwór okienny z zabezpieczeniami techniczno- ochronnymi oraz stolarkę okienną. Dostęp do światła dziennego jest umożliwiony przez otwory okienne, dodatkowo w celu zwiększenia naświetlenia stosuje się instalację oświetleniową w celi w ilości opraw odpowiedniej do danej powierzchni celi. Regularnie prowadzone są zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji. Na terenie aresztu funkcjonuje szpital, dwa ambulatoria, a dodatkowo jednostka posiada podpisane umowy z lekarzami specjalistami (zeznania świadka M. P. k.425-427).

W czasie pobytu powoda w **Zakładzie Karnym w W.**, powód nie przebywał w warunkach przeludnienia.

Warunki bytowe w zakładzie zapewnione zostały powodowi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Powód przebywał w celach oddziałów mieszkalnych spełniających warunki związane z pobytem w nich osób pozbawionych wolności. Oddziały te poddane były remontom- oddział I- w 2004 r. oraz oddział IV – w 2009 r. Wszystkie oddziały posiadają wymienioną stolarkę okienną oraz wentylację grawitacyjną wspomaganą nawiewnikami montowanymi w ramach okiennych cel mieszkalnych. Temperatura w celach mieszkalnych utrzymywana jest na poziomie zgodnie z obowiązującymi regulacjami. Powód miał zapewniony dostęp do bieżącej zimnej wody, dostarczono także okresowo - kilka godzin na dobę wodę ciepłą. Możliwość skorzystania z kąpeli w łaźni była dwukrotna w ciągu tygodnia. Powodowi zapewniono środki higieny i środki czystości zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Powód w ciągu dnia miał zapewniony dostęp do energii elektrycznej (sprawozdanie z czynności wyjaśniających kierownika działu kwatermistrzowskiego k.163-164).

W czasie pobytu powoda w **Zakładzie Karnym w G.** powód nie przebywał w warunkach przeludnienia.

W Zakładzie Karnym w G. toaleta jest odpowiednio oddzielona od celi. Kącki sanitarne są zabudowane i oddzielone od pozostałej części przegrodą budowlaną w postaci ściany pełnej. Przejście pomiędzy celą a kącikiem sanitarnym zamykane jest pełnymi drzwiami (zeznania świadka P. K. k. 497-499, zeznania świadka W. N. k.296-297, zeznania świadka D. J. k.689-689v, notatka służbowa zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego k.165-166v).

Podczas pobytu powoda we wskazanej jednostce otrzymywał on środki czystości w ilościach oraz w okresach zgodnych z obowiązującymi przepisami. Powód miał również zapewniony dostęp do ciepłej wody w godzinach 06:00 -07:00 oraz 17:30-19:30, jak również miał zapewniony dostęp do ciepłej kąpeli dwa razy w tygodniu. Wielkość i ilość okien w celach mieszkalnych spełnia warunek powierzchni okna do powierzchni celi i wynosi minimum 1:8, natomiast skrzepowanie siatkami okien jest konieczne ze względu na bezpieczeństwo osadzonych. W celach był dostateczny dopływ powietrza, zapewniony przez wentylację grawitacyjną oraz dostęp do światła dziennego (brak zabezpieczenia okien „blend”). Powód miał również zapewniony dostęp do oświetlenia sztucznego w godzinach 05:30- 21.30 (zeznania świadka W. N. k.296-297, zeznania świadka P. B. k. 564-566, notatka służbowa zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego k.165-166v).

Powód objęty był w Zakładzie właściwą i adekwatną do jego stanu zdrowia opieką medyczną, miał dostęp do wykwalifikowanej kadry lekarsko-pielęgniarskiej (notatka służbowa Kierownika (...) Zakładu Karnego w G. k. 166).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów, które obdarzył atrybutem wiary.

Na obdarzenie wiarą zasługiwały dowody z dokumentów, w tym z dokumentów urzędowych, mając na uwadze to, że zostały one sporządzone przez uprawnione organy, w zakresie ustawowo przyznanych im prerogatyw, w przepisanej prawem formie /w tym dokumentów dołączonych przez stronę pozwaną na okoliczność warunków odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności znajdujących się w aktach/. Sąd dał wiarę również dokumentacji medycznej (książeczki zdrowia), która nie była kwestionowana przez żadną ze stron co do jej autentyczności i prawdziwości.

Sąd dokonał istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń faktycznych również na podstawie osobowych źródeł dowodowych w zakresie, w jakim zostały one obdarzone przymiotem wiarygodności.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka J. O. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Turku, protokół rozprawy k.252-253/, W. N. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Kaliszu, protokół rozprawy k. 296-297/, P. K. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Koninie, protokół rozprawy k.497-499/ D. J. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Kościanie, protokół rozprawy k.688-689/ w części, a mianowicie w zakresie, w którym znajdowały one swoje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. W ocenie Sądu zeznania omawianych świadków zasługiwały na obdarzenie wiarą w zakresie dostępu do światła dziennego, otrzymywania do celi środków higienicznych i środków czystości, odpowiedniego oświetlenia sztucznego i naturalnego, zapewnienia dostatecznego dopływu powietrza, zapewnienia dostępu do ciepłej wody oraz do kąpieli dwa razy w tygodniu, oddzielenia kącików sanitarnych od celi. W pozostałym zakresie Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom tychże świadków, co do okoliczności powierzchni celi uznając je za nieobiektywne i mając na uwadze to, że na odbiór okoliczności faktycznych, których obserwatorem byli świadkowie, wpływał także fakt osadzenia z powodem w tej samej celi mieszkalnej. Sąd uznał zeznania omawianych świadków za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia w zakresie zapewnienia opieki medycznej, gdyż świadkowie wskazywali jedynie, że powód miał zapewnioną doraźną opiekę medyczną, przyznając, że nie wiedzą, jak był on leczony.

Na obdarzenie atrybutem wiary w całości zasługują zeznania świadków: M. P. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, protokół rozprawy k.425-427/, P. B. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Gnieźnie, protokół rozprawy k.564-566/ którzy będąc wieloletnimi pracownikami jednostki penitencjarnej w P. i G. w sposób zbieżny z zebraną dokumentacją przedstawili warunki, panujące w tych jednostkach penitencjarnych pozwanego. W sposób logiczny i wewnętrznie spójny wskazywali na istnienie odpowiednich warunków sanitarnych oraz bytowych (w tym brak możliwości umieszczenia powoda w celi niespełniającej standardu 3 m²), opisywali wyposażenie cel oraz wskazali, że każdy z osadzonych otrzymywał środki czystości i higieny w ilości zgodnej z przepisami prawa oraz uwypuklili, że w celach zapewniony jest dostęp do światła dziennego. Sąd pominął natomiast ich zeznania w zakresie, w jakim wskazywali, że nic im nie wiadomo na temat, czy powód potrzebował opieki i czy zgłaszał problemy zdrowotne, albowiem świadkowie sami przyznali, że przedmiotem ich zainteresowania były bowiem sprawy kwatermistrzowskie i dotyczące zatrudnienia więźniów.

Sąd pominął dalsze wnioski dowodowe, w tym wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadka D. W. (k.107) wobec sporządzenia przez świadka notatki służbowej, w której zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności dla rozstrzygnięcia i pominął dowód z przesłuchania świadka P. M. z uwagi na niewskazanie prawidłowego adresu zamieszkania albo pobytu świadka.

Dokonując oceny przesłuchania w charakterze strony powoda, nie należało tracić z pola widzenia, iż dowód w tym zakresie ma ze swej istoty subsydiarny charakter, co wynika z dyspozycji art. 299 k.p.c., nadto powód był zainteresowany uzyskaniem konkretnego rozstrzygnięcia sprawy. To z kolei oznaczało, iż treść relacji powoda należało ocenić z dużą dozą ostrożności.

W ocenie Sądu nie zasługiwały na obdarzenie wiarą zeznania powoda A. M. /przesłuchiwanego w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w Gnieźnie, protokół rozprawy k.567-568, k.588-590/ w zakresie, w jakim nie znajdowały one potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania powoda, w których potwierdził on czasookresy przebywania w poszczególnych jednostkach penitencjarnych

pozwanego, albowiem znajdują one potwierdzenie w dowodach z dokumentów zebranych w sprawie, jak również to, że w każdej celi był kącik sanitarny. Sąd dał wiarę zeznaniom powoda, w których potwierdził, że w trakcie przebywania w jednostkach penitencjarnych nie składał do administracji żadnych skarg.

Sąd odmówił wiary zeznaniom powoda, w których powód podawał, że powierzchnia celi była zbyt mała, albowiem okoliczność ta nie znalazła potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Powód nie potrafił wskazać konkretnie, ile metrów kwadratowych powierzchni miały cele, w których przebywał. Sąd uznał za niewykazaną okoliczność przebywania przez powoda w jednostkach penitencjarnych w celach przeludnionych, niespełniających normy 3m² powierzchni mieszkalnej na jedną osobę. Powód nie złożył do akt żadnej decyzji o osadzeniu go w przeludnionej celi.

Podobnie Sąd ocenił jego zeznania w zakresie gorszego traktowania powoda przez funkcjonariuszy od pozostałych osadzonych oraz fakt, iż po złożeniu pozwu funkcjonariusze ZK G. nakazali wycofać pozew /powód zeznał, że był gorzej traktowany niż pozostali osadzeni, były wyzwiska, popychanie przez funkcjonariuszy, niektóre rzeczy były ze względu na otyłość oraz zupełnie bez żadnego powodu, zeznał również, że po złożeniu pozwu funkcjonariusze ZK G. nakazali mu się wycofać twierdząc, że umiłą mu pobyt/. Za niewiarygodne i niewykazane należało uznać także okoliczności niedostatecznego naświetlenia celi i wentylacji. Powyższe twierdzenia nie znalazły oparcia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Twierdzenia powoda, w których wskazywał on na złe warunki panujące w celach miały na celu wzmocnienie argumentacji żądań pozwu, które miały skłonić Sąd co do zasadności dochodzonych roszczeń. W ocenie Sądu, sposób opisu zarówno wyglądu celi Zakładu, jak również zachowań funkcjonariuszy w stosunku do powoda był w zeznaniach powoda przerysowany i stanowił jedynie próbę uwiarygodnienia jego stanowiska.

Powód wskazał, że na skutek długotrwałego przebywania w jednostkach penitencjarnych pogorszył się jego wzrok z uwagi na nieprawidłowe oświetlenie celi, nie przedstawiając na tę okoliczność żadnych wniosków dowodowych.

Za niewykazane należy uznać zeznania powoda w zakresie sprawowanej w jednostkach penitencjarnych opieki medycznej, a treść jego zeznań była wewnętrznie sprzeczna, albowiem powód z jednej strony twierdził, że dostęp do opieki medycznej był ograniczony, a następnie twierdził, iż brał udział w konsultacjach lekarskich. Powód podniósł również, że nie dostaje leków, które powinien brać codziennie. Zeznania powoda w tym zakresie nie zostały w żaden sposób wykazane i pozostają w opozycji ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd nie uwzględnił wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczności wpływu osadzenia w przeludnionych celach, warunków higieniczno-sanitarnych w okresie osadzenia powoda na jego stan zdrowia psychicznego, mając na uwadze, iż dowód z tej opinii nie był relewantny dla ustalenia rzeczywistego wpływu warunków osadzenia powoda. Powód nie wykazał, że w istocie warunki osadzenia nie były humanitarne i naruszały jego dobra osobiste, a tym samym mogły mieć negatywny wpływ na stan zdrowia psychicznego powoda. Dodatkowo – powód nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, z których wynikałoby, że wcześniej nie korzystał z terapii psychiatrycznej, tym samym uniemożliwiając ustalenie, czy w istocie jedynie pobyt w Zakładzie Karnym miał wpływ na stan jego zdrowia psychicznego. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego powoda wynika jedynie, że poddany był on konsultacjom psychiatrycznym, jednak zdaniem Sądu świadczy to jedynie o tym, że w jednostce powód miał zapewniony właściwy i nieskrępowany dostęp do specjalistycznej opieki w tym zakresie.

Z zeznań powoda wynikało, że w trakcie pobytu w jednostkach penitencjarnych pogorszył się jego wzrok. Powód, działający przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu okulistyki, w celu wykazania, że wskutek warunków osadzenia, doszło do pogorszenia jego stanu zdrowia. Powód nie przedstawiał przy tym żadnej dokumentacji medycznej, z których wynikałoby, że w istocie doszło do zaniedbań w zakresie właściwego leczenia powoda. Pasywna postawa powoda była podstawą konstatacji Sądu, że niedopuszczalnym byłoby, w świetle gołosłownych jego twierdzeń dopuszczenie dowodu niewskazanego przez stronę reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika, w trybie art. 232 zd. 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości.

Dokonując oceny merytorycznej zasadności żądania Sąd miał na uwadze to, że wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec powoda nie wiązało się ze szczególnym udręczeniem, czy też torturą. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie wniosku, że wykonywanie kary pozbawienia wolności było dla powoda aż tak dotkliwe jak on twierdzi, tym bardziej, że powód nie wykazał, aby wykonywanie kar i środków izolacyjnych miało jakkolwiek negatywny skutek dla jego zdrowia fizycznego. Do powyższej konstatacji Sąd doszedł na podstawie poniższych analiz.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Z kolei stosownie do art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zaś art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 24 lipca 2008 r. (Sygn. akt I ACa 1150/06, OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźcy jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, zaś sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów Sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Znikomość ujemnych następstw może być podstawą oddalenia powództwa o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Biorąc pod uwagę brzmienie powyższych przepisów należało w niniejszej sprawie ustalić, czy w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych, a jeśli tak - to jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone przez jednostki penitencjarne, które reprezentuje pozwany jako organ nadrzędny. W tym kontekście warto podkreślić, że doktryna i judykatura zgodnie przyjmują stanowisko, iż przy ocenie naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami o charakterze obiektywnym, nie zaś kierować się jedynie subiektywnymi odczuciami osoby występującej o przyznanie ochrony. Przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 października 2001 r. (V CKN 195/01, Lex nr 53107) stwierdził, że ocena, czy cześć człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 08 maja 2009 r. (sygn. akt VI ACa 1242/08) nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Konieczne jest także zachowanie proporcji oraz umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do

przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

Podane przez powoda okoliczności wykonania kary pozbawienia wolności miały uzasadniać uruchomienie środków ochrony prawnej z uwagi na naruszenie godności powoda oraz w związku z uszczerbkiem na zdrowiu, którego powód miał doznać.

Analizując przesłanki ochrony dóbr osobistych powoda Sąd miał na uwadze to, że obowiązkiem władz publicznych, w tym wypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej jest ochrona i poszanowanie godności uwięzionych, gwarantowanych w przepisach Konstytucji i aktach prawa międzynarodowego (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 29 listopada 2012 r., I ACa 362/12, LEX nr 1246796,). Nie ulega wątpliwości, że dobra osobiste są szczególnie narażone na uszczerbek przy wykonywaniu władzy publicznej, w realizowaniu zadań represyjnych, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka.

Niewątpliwie wskazane przez powoda dobra należą do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Godność (część) jest najważniejszym dobrem chronionym w przepisach prawa, jest dobrem osobistym przysługującym człowiekowi z racji urodzenia. Podlega ono ochronie nie tylko na podstawie powołanych przepisów art. 23 i 24 k.c., ale również - w stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności - na podstawie art. 30 Konstytucji, oraz art. 4 k.k.w. Przepisy te nakazują wykonywanie kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności skazanego oraz zakazują stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karania skazanego (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008, Nr 1, poz. 13, z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07, OSNC -ZD 2008, Nr 3, poz. 75, z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, Biul. SN 2012, Nr 7, poz. 12). W doktrynie wskazuje się, że godność jest wartością właściwą każdemu człowiekowi i obejmuje ona wszelkie dziedziny jego życia. Obowiązek poszanowania i ochrony godności ludzkiej powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38, poz. 167 i 169) i z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 grudnia 1950 r. stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku, jak również wynika z treści przepisu art. 47 Konstytucji wynika, że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Powód próbował wykazać, że działaniem naruszającym jego dobra osobiste było niezapewnienie zgodnie z obowiązującymi standardami powierzchni cel, w których przebywał.

Mając na uwadze treść przepisu art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c., Sąd wziął pod uwagę, nie tyle głośne twierdzenia powoda, zawarte w pozwie i dalszych pismach procesowych, ale okoliczności przez niego wykazane. Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę, która to twierdzenie zgłasza (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., I PKN 660/00), dlatego wniosek powoda odnośnie zobowiązania pozwanego do udzielenia informacji dotyczącej okresu pobytu powoda w poszczególnych jednostkach penitencjarnych, powierzchni mieszkalnej cel, ich stanu higieniczno- sanitarnego, dostępu do opieki zdrowotnej w warunkach więziennych uznać należało za niezasadny.

Za nieudowodnione Sąd uznał opisywane w pozwie warunki, w których powód miał przebywać w poszczególnych jednostkach, albowiem nie znajdują one potwierdzenia w materiale dowodowym. Powód, uzasadniając swoje roszczenie podnosił m.in., że umieszczono go w przeludnionych celach, w których kąciki sanitarne nie były dostatecznie oddzielone od powierzchni mieszkalnych, bez odpowiedniej wentylacji i oświetlenia, a konieczność mycia ciała i załatwiania potrzeb fizjologicznych w obecności współosadzonych doprowadziła do naruszenia jego dobra w postaci intymności, a w konsekwencji – do pogorszenia jego stanu zdrowia.

Powód nie wykazał, aby przebywał we wskazywanym przezeń okresie w celach przeludnionych, tzn. nie zapewniających każdemu osadzonemu minimalnej powierzchni 3 m². Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 08 maja 2009 r. (sygn. akt VI ACa 1242/08) nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Konieczne jest także zachowanie proporcji oraz umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony. Nawet gdyby przyjąć twierdzenia powoda co do okresowego przebywania w celach, które nie czyniły zadość przewidzianej ustawowo normie gwarantującej osadzonemu 3 m² powierzchni na osobę (art. 110 § 2 k.k.w.), to okoliczność ta, nie może być to automatycznie podstawą do przyznania mu ochrony dóbr osobistych, w tym przyznania zadośćuczynienia. Godzi się w tym miejscu podnieść, że przeludnienie w celach, jest obecnie coraz rzadziej spotykane. Dodatkowo, pomimo pewnych niedogodności w odbywaniu kary pozbawienia wolności, powód miał zapewnione miejsce do spania i wyżywienie, jak również możliwość korzystania ze świetlicy, zajęć kulturalno-oświatowych, odbycia spaceru, jak również zapewnioną możliwość bezpłatnego korzystania z opieki medycznej. Niewątpliwie zatem powód miał zapewnione o wiele lepsze warunki bytowe niż znaczna część osób przebywających na wolności, które, w przeciwieństwie do powoda, respektują normy prawa karnego, a które często bez swojej winy żyją w niedostatku i ubóstwie. W odniesieniu do powoda nie można mówić o niegodziwych, nieludzkich warunkach, wykonywania kary pozbawienia wolności. Z tego też względu za słuszny został uznany przez Sąd rozpatrujący niniejszą sprawę pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11 października 2012 r. (I A Ca 455/12, LEX nr 1237235), w którym wskazano, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa. Z tego też względu Sąd uznał za nieuzasadnione żądanie pozwu w zakresie zastosowania środków ochrony dóbr osobistych.

Za niewykazane należało uznać także okoliczności niewystarczającego wyposażenia cel mieszkalnych w odpowiedni kącik sanitarny do załatwienia potrzeb fizjologicznych, niedostatecznego ich naświetlenia i wentylacji, jak również okoliczności niedostatecznej opieki zdrowotnej. Powyższe twierdzenia nie znalazły oparcia w zebranym w sprawie materiale dowodowym. W ocenie Sądu twierdzenia powoda, w których wskazywał on na złe warunki panujące w celach miały na celu wzmocnienie argumentacji żądań pozwu, zmierzającej w celu uzyskania określonego skutku, a mianowicie uwzględnienia żądania pozwu w niniejszej sprawie. Warunki bytowe w celach, wbrew twierdzeniom powoda, nie były zatem aż tak dolegliwe, aby sięgały do podważenia zasady humanitaryzmu.

Każda osoba, która trafia do zakładu karnego czy też aresztu śledczego musi liczyć się z pewnymi niedogodnościami, w szczególności z tym, że jej potrzeby zarówno, co do przydziału środków higieny osobistej czy też co do żywienia, jak i co do ogólnie pojętych warunków bytowych, będą zaspokajane jedynie na poziomie niezbędnego minimum. Zaspokajanie potrzeb więźniów finansowane jest ze środków Skarbu Państwa, który jest zobowiązany do prawidłowego wydatkowania środków budżetowych, trudno więc wymagać, aby uzasadnione było zapewnienie osadzonemu zaspokojenia ich potrzeb na poziomie wyższym od minimalnego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 17 czerwca 2016 r., I ACa 1808/15).

Jak wynika z orzeczeń ETS i ETPCZ, jak również ze stanowiska Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt V CSK 431/06) możliwość zasądzenia zadośćuczynienia wynika z kumulatywnego naruszenia podstawowych standardów wykonywania kary pozbawienia wolności, w postaci niezapewnienia każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo nieoddzielenia urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia. W niniejszej sprawie brak jest jednak podstaw do przyjęcia, iż powód w takich warunkach odbywał karę pozbawienia wolności.

Otwarty katalog chronionych dóbr osobistych stanowił podstawę do wyodrębnienia w judykaturze prawa do godnych warunków odbywania kary w zakładach karnych, a wskazane godne warunki obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. W ocenie Sądu konstruowanie na potrzeby ochrony praw osób pozbawionych wolności omawianego dobra osobistego jest niezasadne, niemniej jednak nawet jego zwolennicy wskazują, że nie obejmuje ono zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1328/12).

Co również zasługuje na uwagę, powód nie składał wychowawcom poszczególnych oddziałów żadnych skarg dotyczących warunków socjalno-bytowych panujących w jednostkach, co prowadzi do konstatacji, że gołosłowne twierdzenia powoda co do niehumanitarnych warunków osadzenia miały w istocie prowadzić jedynie do wzmocnienia przedstawianej argumentacji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że powód mógł uczestniczyć w organizowanych zajęciach kulturalno- oświatowych, co jawi się jako szczególne udogodnienie, zwłaszcza w kontekście wąskiego dostępu do tychże usług rekreacyjnych osób najuboższych (odpłatnych w warunkach wolnościowych).

Odnosząc się do zarzutów powoda, dotyczących braku poszanowania jego intymności, należy wskazać, iż z samej istoty kary pozbawienia wolności wynika ograniczenie pewnych dóbr osobistych osoby skazanej, takich jak swoboda przemieszczania się czy prywatność. Konsekwencją przebywania w warunkach izolacyjnych jest również ograniczony dostęp do dóbr materialnych i niematerialnych, który przybiera formę zestandaryzowaną dla osób osadzonych w danej jednostce penitencjarnej, która co do zasady nie odbiega od przeciętnego poziomu życia ubogiej polskiej rodziny (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 listopada 2012 r., sygn. akt I ACa 1022/12).

Samo skazanie i ukaranie karą pozbawienia wolności zakłada określoną dolegliwość, odnoszącą się do konieczności przebywania w warunkach izolacji w jednym pomieszczeniu z innymi osobami na stosunkowo niewielkiej przestrzeni, limitowanie czasu i form przebywania poza celą, załatwiania potrzeb fizjologicznych w warunkach ograniczenia pełnej intymności, organizowania kąpieli i prania odzieży według pewnych reguł wymuszonych warunkami bytowania w dużej zbiorowości. Dlatego też należne powodowi zadośćuczynienie może obejmować tylko takie cierpienia psychiczne i fizyczne, które wprost nie wynikają z istoty i celu odbywania izolacyjnej kary pozbawienia wolności (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 marca 2013 r., sygn. akt I ACa 1200/12).

Zdaniem Sądu także to, że nie we wszystkich celach powód miał zapewnioną ciepłą wodę – jest zgodne z warunkami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2016 r., zgodnie z którym w celach powinna być zapewniona zimna woda. Przepisy te statuują standardy techniczne cel w sposób zgodny, zdaniem Sądu, z aktami normatywnymi wyższego rzędu, i nie powodują naruszenia godności osadzonych. Dla porównania, minimalny standard warunków lokalowych dla osób ubogich eksmitowanych do pomieszczeń tymczasowych także nie zapewnia ciepłej wody (por. art. 2 ust. 1 pkt 5a u.o.p.l. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, t.j. Dz.U. z 2005 r., Nr 31, poz. 266 ze zm.; por. także wcześniej obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie, Dz. U z 2005 r. Nr 17, poz.155). Trudno przyjąć, by standardy lokalowe nie naruszające godności tych osób miały być niższe, niż standardy dotyczące osób osadzonych.

Odnosnie braku zapewnienia odpowiednich warunków kwaterek oraz należytego komfortu, wskazać należy, że w świetle powszechnie przyjętych kryteriów i poglądów, akceptowanych przez społeczeństwo, nie narusza godności skazanego pobyt krótkotrwały w celi wymagającej remontu i nie odpowiadającej standardom estetycznym

i użytkowym, jeżeli stanowi on incydentalny epizod, wynikający z ogólnej trudnej sytuacji materialnej zakładów karnych, dotyczącej większości osób odbywających karę pozbawienia wolności, nie zaś z chęci poniżenia czy upokorzenia skazanego. Sąd zauważa, że w podobnych warunkach mieszka także część społeczeństwa. Wszystko to sprawia, że obiektywnie rzecz oceniając, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie można uznać, by pobyt powoda w warunkach izolacji penitencjarnej, jako skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności, mógł mieć wpływ na jego poczucie własnej wartości lub na oczekiwanie szacunku od innych ludzi. O naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z samym pobytym w takim zakładzie, polegających np. na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa (orzeczenie SN z dnia 20.12.2010 r. IV CSK 449/10, nie publ.).

Za niewykazane uznać również należy pogorszenie stanu zdrowia powoda, które jako jedno z najcenniejszych dóbr osobistych niewątpliwie podlega ochronie prawnej. Trzeba przy tym wskazać, że wprawdzie katalog dóbr osobistych, pozostających pod ochroną prawa cywilnego, jest otwarty, ale brak jest podstaw do wykreowania samodzielnego dobra w postaci „wolności od lęku” o stan zdrowia czy samego „poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego” /zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., II CSK 42/07/. Nie jest przy tym obowiązkiem więziennej służby zdrowia spełnianie wszelkich oczekiwań pozbawionych wolności, przystępujących w zakładzie karnym do leczenia schorzeń dawniej lekceważonych, stawiających żądania stosowania najbardziej nowoczesnych technik leczniczych oraz drogich specyfików. Obowiązkiem tej służby jest jedynie zachowanie pozbawionych wolności przy życiu i w niepogorszonym zdrowiu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 15 kwietnia 1992 roku, KZS 3-9/92 poz. 109 i inne).

Co istotne, powód na okoliczność istniejących warunków w zakresie opieki medycznej, jak też swojego stanu zdrowia, nie przedstawił żadnych wniosków dowodowych, mimo ciężącego na nim obowiązku dowodzenia, zgodnie z art. 6 k.c., które pozwalałyby na ustalenie, że stan zdrowia powoda uległ pogorszeniu, jak również – aby miały one związek z warunkami osadzenia. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, powód wiązał powstanie uszczerbku na zdrowiu w związku z pogorszeniem wzroku oraz zdrowia psychicznego. Domagał się wprawdzie powołania biegłego sądowego z zakresu psychiatrii, jednakże dowód z tej opinii nie był relewantny dla ustalenia okoliczności pogorszenia się jego stanu zdrowia w warunkach izolacji penitencjarnej. Wskazana przez powoda okoliczność, że powód będzie miał poważny problem po opuszczeniu jednostki penitencjarnej w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie, co miało świadczyć o tym, że funkcja jaka została powierzona polskiemu więziennictwu nie została zrealizowana, nie może być przedmiotem ocen biegłego psychiatrii.

Ocena czy doszło do naruszenia dobra osobistego w postaci zdrowia jest zawsze obiektywna - nie dotyczy wewnętrznych przeżyć człowieka, lecz dających się zbadać zjawisk z zakresu medycyny. Ciężar dowodu naruszenia zdrowia, bądź też narażenia go na uszczerbek bezdyskusyjnie spoczywa na powodzie - również w sprawach związanych z warunkami osadzenia /wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - I Wydział Cywilny z dnia 24 czerwca 2014 r., I A Ca 549/14; por. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 maja 2014 r., I A Ca 1523/13, w którym wskazano: „Ocena, czy dobra osobiste w postaci zdrowia i prawa do właściwego leczenia, także w warunkach osadzenia, zostało zagrożone lub naruszone, wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem pierwszorzędного znaczenia subiektywna reakcja i odczucia osoby uznającej się za pokrzywdzoną, a wszelkie analizy winny być dokonywane w ujęciu obiektywnym, a nie przez pryzmat indywidualnej wrażliwości danej osoby. Miernika pozwalającego na ustalenie, czy naruszone zostały dobra osobiste, należy poszukiwać w poglądach powszechnie przyjętych i akceptowanych, w zapatrywaniach ludzi rozsądnych i uczciwie myślących, a jeśli chodzi o ochronę zdrowia, to niewątpliwie również w odniesieniu do sytuacji ogólnej i faktycznej dostępności społeczeństwa do publicznej służby zdrowia w warunkach wolnościowych”/.

Jedynie na marginesie podnieść należy, iż w kwestii warunków leczenia Europejski Trybunał Praw Człowieka w S. wyraził pogląd, że opieka medyczna nie musi spełniać tych samych standardów, co publiczna służba zdrowia. Trybunał wielokrotnie podkreślał, że art. 3 Konwencji nie gwarantuje opieki medycznej na tym samym poziomie,

co „w najlepszych, ogólnodostępnych ośrodkach medycznych”. Poza tym Trybunał uznał, że ambulatoria/szpitala przywieźienne, w porównaniu ze szpitalami publicznymi, dysponują ograniczonym wyposażeniem i środkami medycznymi /por. m.in. sprawa I. przeciwko U. - skarga nr (...), wyrok z dnia 28 maja 2009 r.; sprawa A. przeciwko Rosji - skarga nr (...), wyrok z dnia 22 grudnia 2008 r.; sprawa O. przeciwko U. - skarga nr (...), wyrok z dnia 15 października 2009 r./ Trybunał zachował rezerwę przy ocenie standardów opieki medycznej w więzieniach, uzależniając to od okoliczności konkretnej sprawy. Standardy te muszą być „zgodne z poszanowaniem godności” osadzonego, ale powinny również uwzględniać „praktyczne wymagania pozbawienia wolności”. Wymagania te mogą nakładać ograniczenia, które więźniowie muszą zaakceptować. Art. 3 Konwencji nie należy interpretować w ten sposób, że powinny być spełniane wszystkie życzenia i oczekiwania dotyczące prowadzonego leczenia (zob. sprawa M. przeciwko H., skarga (...) - wyrok z dnia 29 września 2005 r.).

W świetle powyższych okoliczności brak było podstaw do uwzględnienia żądań powoda na podstawie art. 23 i 24 k.c. i art. 448 k.c. zapłaty zadośćuczynienia, jak również zasądzenia żądanej kwoty na określony cel społeczny na podstawie art. 448 k.c., albowiem powód nie wykazał, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, w związku z warunkami odbywania kary. Sam dyskomfort spowodowany pobytem w warunkach izolacji nie może stanowić podstawy do sformułowania tezy, że doszło do naruszenia dóbr osobistych. Do naruszenia tych dóbr dochodzi bowiem jedynie wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje pozbawiony wolności przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w kartę pozbawienia wolności. Rozwiewa to wątpliwości, co do tego, że niedogodności związane z przebywaniem we wskazanych jednostkach penitencjarnych, wywołały u powoda tak duże cierpienia psychiczne i fizyczne, iż można by było przebywaniu w tych warunkach przypisać przymiot bezprawności.

Sąd nie uwzględnił również żądania zasądzenia zadośćuczynienia w świetle art. 417² k.c., albowiem powód nie wykazał, iż obecnie jest niezdolny do pracy lub znajduje się w ciężkim położeniu materialnym, które w świetle zasad słuszności uzasadniają zastosowanie środków majątkowej ochrony dóbr osobistych.

Reasumując, zdaniem Sądu brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które wiązało się z warunkami odbywania kary. Zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny sądu opartej na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 833/06). Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia powinien być m.in. stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Tożsame okoliczności legły u podstaw oddalenia żądania o zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny.

W związku z niewykazaniem przez powoda naruszenia dóbr osobistych, jak również wobec nieprawidłowego sformułowania żądania w zakresie usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, w postaci złożenia przez pozwanego oświadczenia o odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, Sąd powództwo w tym zakresie również oddalił, uznając, że nie zachodzą przesłanki określone w treści art. 24 k.c. Zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny, treść i forma oświadczenia, mającego na celu usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych, zależy w każdym wypadku od rodzaju naruszonego dobra, okoliczności, w jakich doszło do jego naruszenia oraz formy, w jakiej go dokonano. Skutki naruszenia dobra osobistego mogą również decydować o treści i formie oświadczenia (S. Dmowski, w; Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga pierwsza, Część ogólna, Warszawa 1998, s. 71). Wskazane w treści pozwu oświadczenie, które miał złożyć pozwany również nie zostało w należyty sposób doprecyzowane (w szczególności co do rodzaju naruszonych dóbr osobistych powoda i czasokresu, w którym działania te miały mieć miejsce, jak również rodzaju szkód niematerialnych, jakich powód miał doznać). Dodatkowo forma złożenia oświadczenia nie była związana z okolicznościami w jakich doszło do naruszenia dobra osobistego (vide S. Dmowski, w; Komentarz do kodeksu cywilnego, s. 72), w związku z powyższym żądanie to Sąd uznał za nie zasługujące na uwzględnienie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy powództwo oddalił, jako niezasadne, o czym orzeczono, jak w pkt 1 sentencji.

W pkt.2 wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art.98 kpc) i w związku z przegraniem sprawy przez powoda w całości, Sąd zasądził od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej RP reprezentującej w postępowaniu

Skarb Państwa, kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu – wynagrodzenia pełnomocnika zgodnie z art.99 kpc w zw. z par.8 ust.26 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie(Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.)

W pkt.3 wyroku, nieuiszczone koszty sądowe Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa (pkt 3 sentencji wyroku), na podstawie art.113 ust.4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, z uwagi na przesłanki które legły u podstaw zwolnienia powoda od opłaty od pozwu w dniu 30.08.2017 roku (k.71) i izolację powoda w ZK.

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł jak w wyroku.---

/-/ SSO Mariusz Solka

(...)

1. (...)

2. (...)

(...)